

Behov av samverkan mellan Alingsås och Vårgårda Räddningstjänstförbund (AVRF), Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund (SÄRF), och medlemskommunerna vid eventuella skogsbränder och skyfall 2026

Räddningstjänsten
ALINGSÅS-VÅRGÅRDA

Bakgrund

Tidigare år har såväl Räddningstjänsterna som kommunerna gjort ett antal förberedelser för att skapa förutsättningar för att hantera skogsbränder och de följdverkningar som omfattande bränder kan innebära. Tidigare år har erfarenheter från dessa förberedelser föredragits på regionala rådet i Västra Götaland. Sommaren 2025 innebär ett antal mindre skogsbränder och även skyfall, vilket innebär översvämningsproblem.

Vi skickar detta PM i år, då vi redan ser att det är mycket låga grundvattennivåer vilket kan skapa problem med vattenbrist om ytterligare torka skulle uppstå. Vi vill uppmuntra er i kommunerna att inför sommaren uppdatera er lägesbild kring era förberedelser inom de nedanstående teman som vi konkret kan behöva samverka kring vid torka, större skogsbränder och skyfall.

Notera avsnittet om skyfall då en och samma sommar kan innebära mycket stor variation i extrema vädersituationer. Vår förhoppning är att de olika konkretiserade delarna av innehållet ska underlätta dialogen inom kommunerna och med de olika förvaltningar som kan beröras.

Vi sänder detta PM till kommuncheferna, säkerhetsenheterna alternativt säkerhetssamordnare. Vi vill också passa på att lyfta fram vår gemensamma ledningsorganisation (benämns räddningsledningssystem) för den operativa räddningstjänstverksamheten. Samarbetet heter Räddningsledningssystem Älvsborg och de ingående räddningstjänstorganisationerna är Alingsås och Vårgårda Räddningstjänstförbund samt Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund. Samarbete sker också med räddningstjänsterna i övriga Västra Götaland och Halland avseende resursutnyttjande vid händelser.

Syfte med förberedelserna

Avsikten är att öka handlingsberedskapen för att räddningsledningssystem Älvsborg, tillsammans med kommunerna ska kunna hantera den samhällspåverkan som uppstår vid torka, skogsbränder och skyfall, samt att ytterligare stärka vår samverkan vid händelser föranlett av väderstörningar. SÄRF och AVRf vill medverka till att respektive kommun funderar igenom möjligheter och förutsättningar. Det är bra att tidigt kunna utbyta information mellan tjänsteman i beredskap (TiB) och vår ledningsorganisation vid en begynnande händelse så att vi kan samverka om dessa konkreta förutsättningar. Vidare är syftet också att säkerställa och underlätta våra kontaktmönster samt att vid behov kunna etablera aktörsgemensamt arbete även med andra aktörer i samhället.

Behöver ni ha ytterligare information eller önskar en dialog om något är ni välkomna att kontakta Ante Mikacic Räddningschef AVRf på 0322-61 69 32 alternativt 0724-65 62 49.

Teman och frågeställningar

I det följande finns exempel på behov som kan behöva hanteras vid en händelse. Tanken är att förutsättningarna för dessa olika områden ska kunna finnas som en samlad lägesbild hos er TiB under sommaren för respektive kommun.

Bad- och friluftsliv

Sommaren innebär att det rör sig mycket folk utomhus och vid badplatser kan det finnas särskilt

mycket folk. Vissa perioder kommer det fler besökare än vad det finns parkeringsplatser för. Det blir i vissa fall besvärligt med framkomligheten för räddningsfordon, vilket de som parkerar inte alltid tänker på. Det är särskilt drunkningstillbud, som ställer krav på mycket snabb räddningsinsats.

- Behovet av parkeringsövervakning har uppmärksammats av er i kommunerna tidigare år, vilket varit gynnsamt ur räddningstjänstens perspektiv.

Hantering av eldningsförbud

Rutiner för hur beslut kring eldningsförbud fattas finns och dessa rutiner kan behöva stämmas av inom respektive organisation. Den överenskommelse vi har är att AVRF och SÄRF bedömer behov av förbud och lämnar beslutsunderlag till respektive kommun som sedan formellt fattar beslut.

Hantering utgår från att beslut tas på AVRF och SÄRF:s inrådan, bland annat eftersom det finns en bakgrund med rättsfall som förhindrar kommunalförbund att utfärda föreskrifter samtidigt som räddningstjänsternas brandtekniska kompetens nyttjas. Innehållet i beslutets omfattning harmoniserar med de rekommendationer som MCF gett ut. Det är av vikt att de företrädare som finns hos respektive kommun är införstådda med hur hanteringen ska gå till.

Några utgångspunkter, är:

- AVRF är kommunens sakkunniga avseende riskbedömning (såväl brandriskvärden som frekvens och typ av bränder etc.), beslutets omfattning tekniskt och vad gäller bedömningar kring effekten av förbud etc.
- Förhållningsättet är att vi i första hand är proaktiva med kommunikativ signalsändning och att vi har en viss restriktivitet avseende att införa förbud alltför ofta.
- AVRF är sammanhållande för beredningsprocessen och behöver hantera hela förbundens geografiska områden likartat om riskbilden är överensstämmande.
- Hanteringen av beredningsprocessen inom AVRF och beslutsprocessen i respektive kommun bör sammantaget vara maximalt en dag. Med detta avses att AVRF bedömer behov av beslut, till dess detta är kungjort, så ska detta kunna ske inom ramen för en dag. Noterbart är att vi följer och värderar riskbilden kontinuerligt och det är förmodligen så att vi i ett läge med behov av eldningsförbud, redan har informerat TIB om den stigande brandrisken dagarna innan.
- Beslutet bör fattas för att kunna ha en viss varaktighet och vi bör undvika att behöva fatta beslut under helger.
- Beredning- och beslut om eldningsförbud behöver ske i samarbete med kommunernas, AVRF:s och räddningsledningssystemets kommunikation. Exakt hur detta samarbete går till avgörs i samråd mellan tjänsteperson i beredskap (TIB) och vakthavande räddningschef (VRC) vid de olika tillfällena. Även en viss samordning med övriga räddningstjänster i de två länen kan bli aktuella, även om förslag på kommunala beslut endast kommer grundas på lokala riskbilder.

Kommunikation

AVRF:s och räddningsledningssystemets kommunikation bör samverkas med kommunikatörer hos kommunerna kring bland annat eldningsförbud och det har även etablerats kontaktvägar i syfte att tidigt vid en händelse kunna samverka inom kommunikationsområdet. Beträffande risker för bränder i skog och mark, finns förberedda kommunikativa budskap, för att vi ska kunna vara proaktiva med

budskap innan det blir aktuellt med eldningsförbud. Inför beslut om eldningsförbud förekommer också dialoger med andra räddningstjänster, om riskbedömningen och kommunikationsbehov. Samordning behöver även kunna ske med andra angränsande kommuner.

- Utöver normala kommunikationsmedel så kan det vid en händelse behöva anordnas särskilda mötesplatser med kommunikationsmöten för berörda och drabbade.

Behov i samband med utrymning

Nationella erfarenheter från skogsbränderna 2014 och 2018 är att det kan uppstå behov av utrymning för boenden eller andra anläggningar såsom, äldreboenden etc. Det kan även uppstå spontan utrymning.

- Vilka möjligheter finns beträffande mottagningsplatser/byggnader för att ta hand om drabbade?
- Även psykosocialt omhändertagande kan bli aktuellt.
- Kan det finnas behov av förberedelser inom hemtjänsten?
- Annat? I takt med att den rådande riskbilden förvärras avseende risk för skogsbränder, kommer räddningsledningssystem Älvsborg inleda dialog med Polisregion väst kring deras biträde vid utrymning. Ett sådant steg kommer säkerligen ske i samarbete med övriga räddningstjänster i länen.

Resurser inom kommunen för att stödja räddningsinsatsen som sådan

Skogsbränder är resurskrävande och det kan kanske finnas kommunala resurser som är användbara. Vilka möjligheter finns exempelvis inom följande områden?

- Transporter (lastbilar, mindre terrängfordon etc.)
- Vattentransporter (VA)
- Härbärgera personal vid utdragen skogsbrand samt eventuellt hjälpa till med mat och dricksvatten, kanske nyttja skolor för matbespisning?

Kartstöd

Vid skogsbrand är kartstöd väsentligt för ledningsarbetet. Det kan vara bra att inventera era möjligheter att stödja räddningstjänsten och andra aktörer med kartor och med GIS kompetens.

- Finns det tillgång till kartstöd och GIS-kompetens?
- Har ni personal som kommer vara utbildade i Brand-GIS?

Behov av hjälp att ta emot räddningsresurser från andra räddningstjänster

Omfattande räddningsinsatser leder till behov av att kunna ta emot hjälp från annat håll vilket ställer krav på mottagande organisationer. Hur ser förutsättningarna ut inom exempelvis följande områden:

- Möjligheter till matbespisning på skolor?
- Transport- och förläggingsmöjligheter.

Kunskap och kontakter med andra aktörer

I kommunen kan det finnas samarbeten och kontakter med andra aktörer som kan vara viktigt att utnyttja vid en samverkan kring en händelse.

- Kontakter med ägare för samhällsviktiga funktioner exv. infrastruktur?
- Hur ser avtal och resursförutsättningar ut beträffande Frivilligorganisationer
- Andra frivilliga resurser?
- Kontakter gentemot skogsbruk, eller andra nätverk (exv. LRF).

Kommunen som ägare till anläggningar och verksamhetsutövare

När det gäller kommunen som ägare och verksamhetsutövare så kan det finnas flera aspekter att fundera på. Några konkreta delar är:

- Vilken förvaltning eller sektor kan vara berörd som verksamhetsutövare eller som markägare av skog eller andra byggnader som finns i skogsområden.
- Finns det kommunala byggnader som är användbara som alternativa ledningsplatser (exv. fältnära ledning), dvs. skolor, bygdegårdar etc.

Skyfall

Vid skyfall är ofta situationen mycket dynamisk med stor belastning på såväl räddningstjänstens som olika kommunala förvaltningars resurser. SMHI:s prognosmodeller är vid sommarväder inte lika tillförlitliga som normalt och det kan därför uppstå överraskningar.

Vår erfarenhet från 2025 var att det under hela sommarperioden då och då uppstod extremt lokala skyfall, samtidigt som det var förhållandevis lugnt i andra delar. Situationer kan alltså uppstå mycket snabbt, samtidigt som också lokala variationer kan förekomma. Det kan inte uteslutas att det förekommer skogsbränder i ena delen av vårt område, samtidigt som det är skyfall i ett annat. Räddningstjänsten behöver vid sådana här situationer prioritera vilka hjälpbehov som har företräde för andra ur ett räddningstjänstperspektiv, både momentant och över tid. En erfarenhet vi har, är att det tidigt behöver avdelas resurser för avspärrning av viadukter, där det förekommit att personer i bilar som fastnat har behövt evakuerats av ytliväddare/vattendykare med båtar.

Vi kan se några behov att ta höjd för inför sommaren.

- Behov av avstämningar mellan kommunen och Trafikverket beträffande behov av samarbete i kritiska områden avseende avspärrning, barriärer etc. I vissa fall kan avspärrningar behöva göras vid annalkande vädervarningar och i andra situationer behöver väghållaren ordna mer långvariga avspärrningar efter ett akut plötsligt skede där räddningstjänst eller polis kan ha gjort en första åtgärd. I dessa fall behöver räddningstjänstens resurser avvecklas så fort det går för att ta hand om nästa behov på annan plats.
- Inventering av kommunala resurser (båtar, avspärrningsutrustning, pumpar, sand, barriärer etc.) för olika förvaltningars agerande. I ovan beskrivna behov av förberedelser utifrån skogsbrand, så kan säkerligen samma typ av förberedelse vara behov även utifrån skyfall.

Former för samverkan

Räddningsledningssystem Älvsborg samverkar med flera aktörer i samhället såväl kontinuerligt som vid olika typer av händelser. Inför sommaren kan det vara bra för kommunerna att känna till följande:

- Ordinarie samverkanskonferenser som länsstyrelserna (VG och Halland) håller samman på torsdagar, fortgår under sommaren.
- Under maj-augusti har räddningstjänsterna i södra Sverige utbyten kring riskbild och identifiering av behov av hjälp med resurser. Dessa samverkanskonferenser sker varannan vecka.
- Räddningsledningssystem Älvsborg har också samverkanskonferenser varannan vecka med övriga räddningsledningssystem i Västra Götaland och Halland.
- Vid behov av avstämning kring disposition av räddningstjänstresurser för hela Sverige, så kan också MCF bjuda in till samverkanskonferens, med de olika räddningsledningssystemen i landet, som ett komplement till de nationella samverkanskonferenser som MCF har på veckobasis (året runt) med samtliga länsstyrelser och andra nationella aktörer. Räddningsledningssystem Älvsborg avser inte att genomföra regelbundna samverkanskonferenser med kommunerna under sommaren. Om riskbilden ökar och behov av exv. kommunikation kring brandrisker (med eller utan ett beslut om eldningsförbud) uppstår, så kommer Räddningsledningssystem Älvsborg kalla till samverkanskonferens. Om någon kommun ser ett behov av en samverkanskonferens på lägre tröskel, så kan detta behov påtalas via vakthavande befäl hos ledningssystemet.

Genom de samverkanskontakter som ledningssystemet deltar i enligt ovan, så är vår ledningsorganisation uppdaterad kring lägesförändringar. Även de ovanstående samverkanskonferenserna kan behöva ökas i frekvens, då riskbilden förvärras. Kontaktvägen mellan vakthavande räddningschef (VRC) eller vakthavande befäl (VB) och respektive kommuns TiB, är utgångspunkten för samverkan även under sommaren. Via denna kontakt utgår räddningstjänsterna från att kommunchef eller ersättare går att nå under sommaren. Det är önskvärt om TiB har kunskap om förutsättningarna inom kommunen inom de teman som detta PM behandlar. Vidare är vårt önskemål att TiB-funktionen är införstådda med att nedanstående arbetsformer vid händelser kan behöva aktualiseras:

- Att en beslutsfattarsamverkan med kommunledning och/eller förvaltningsledning eller motsvarande kan etableras på telefon, digitalt eller vid behov genom fysiskt möte (kommunchef eller chef från berörda förvaltningar) med räddningschef eller vakthavande räddningschef.
- Vid en del situationer ska räddningstjänsterna kunna sända samverkansperson till kommunens krisledning. Vid skogsbränder kommer dock räddningstjänsterna vara hårt belastade med begränsad möjlighet att sända samverkanspersoner. Vi önskar att respektive kommuner funderar på möjligheten att sända samverkansperson till ledningscentralen på brandstation i Borås, alternativt till räddningsledningen på ledningsplats i fält.
- Vid skyfall kan arbetsledare från olika tekniska förvaltningar behöva samgruppera på de ledningsplatser som räddningstjänstens ledningsfunktioner avdelas till, utifrån att vi delar in räddningstjänstenshantering i olika geografiska områden. Det kan ske vid våra ledningsfordon. Historiskt har flera olika typer av lösningar förekommit. Även vid skogsbränder kan sådan samgruppering behövas vilket då kan ske vid räddningsledarens ledningsplats.

- Det kan bli aktuellt, att vid skyfall som påverkar hela län, genomföra specifika samverkanskonferenser mellan Trafikverket, Polisregion Väst och de olika räddningstjänsterna i länen (VG – Halland). Detta arbetssätt har prövats i samband med snöoväder vid trettonhelgen 2025. Ledningssystemet kan också i sådana lägen verka för att vi anpassar dessa samverkansformer och knyter samman aktörer (exv. kommuner och kommunala förvaltningar), delregionalt eller lokalt om ett sådant arbetssätt skulle gynna hanteringen i stunden.

Avslutningsvis

Önskar vi er en fin sommar, med en förhoppning om att vi ska bli förskonade från allvarliga händelser.

Ante Mikacic
Räddningschef AVRF